

Sygn. akt III AUa 1371/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek
Sędziowie:	SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Protokolant:	Artur Lichota

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2013 r. w Gdańsku

sprawy L. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji L. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 maja 2012 r., sygn. akt VII U 3391/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1371/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), odmówił ustalenia L. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na nieudowodnienie 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach na dzień 01 stycznia 1999 r.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł L. K. wskazując, że z 18 lat pracy w szczególnych warunkach, zaliczono mu tylko 14 lat, 6 miesięcy i 24 dni. Podniósł, iż w latach 1979-1987 pracował jako kierowca samochodu sanitarno-osobowego, a także był oddelegowany do pracy na stanowisku kierowcy karetki pogotowia w okresach urlopowych i w okresach dłuższych zwolnień lekarskich innych kierowców, a okresy te wynosiły od 1 miesiąca do 4 miesięcy w roku. We wnioskach końcowych ubezpieczony wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań wskazanych świadków na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Organ ten wyjaśnił, że brak jest podstaw do zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu od dnia 20 czerwca 1979 r. w Samodzielnej (...) w G. na stanowisku kierowcy karetki pogotowia z uwagi na to, iż w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wskazano okres zatrudnienia na tym stanowisku od dnia 01 stycznia 1988 r.

Wyrokiem z dnia 08 maja 2012 r. w sprawie VII U 3391/11 Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

L. K., urodzony dnia (...), w dniu 05 października 2011 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę.

Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i nie pozostaje w stosunku pracy.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił na dzień 01 stycznia 1999 r. 31 lat i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych w tym 14 lat, 6 miesięcy i 24 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 19 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ustalenia L. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa.

L. K. był zatrudniony w Samodzielnej (...) w G. w okresie od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 13 listopada 2001 r. i w okresie tegoż zatrudnienia od dnia 20 czerwca 1978 r. wykonywał pracę kierowcy samochodu dostawczego (od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 30 listopada 1979 r.), a od dnia 01 grudnia 1979 r. do dnia 31 grudnia 1987 r. był zatrudniony jako kierowca samochodu osobowo- sanitarnego, tj. samochodu, który przewoził lekarzy na wizyty domowe i pielęgniarki na zastrzyki do pacjentów w miejscu ich zamieszkania. W okresie urlopów wnioskodawca pracował jako tzw. „skoczek” - na zastępstwie jako kierowca karetki pogotowia. Kierowcy karetek mieli dodatki do pensji tzw. noszowe, za obsługę radiotelefonów i za godziny nocne.

W zakładzie pracy - Samodzielnej (...) w G., obowiązywał grafik pracy (dyżurów). (...) karetek było od 12 do 14 osób.

Czasookres zastępstw przez tzw. skoczków był różny, czasami kilkudniowy, a czasami miesięczny. Uwarunkowany był specyfiką pracy i koniecznością zapewnienia ciągłości pracy karetek pogotowia. Pracownikom karetek sanitarnych płacono tzw. ryczał niezależnie od tego, czy wykonywali te prace, czy pracowali na zastępstwie jako kierowcy karetek pogotowia.

Wnioskodawca od dnia 01 stycznia 1988 r. do dnia 13 listopada 2001 r. był zatrudniony jako kierowca karetki pogotowia ratunkowego.

Ubezpieczony ma prawo jazdy kat. C od dnia 28 lutego 1975 r.

A. B. pracował wraz z wnioskodawcą w Wojewódzkiej (...) (...) Sanitarnego w G. od 1973 r. do 2001 r. na stanowisku kierowcy karetki.

Z. G. pracował wraz z wnioskodawcą w Wojewódzkiej (...) (...) Sanitarnego w G. od stycznia 1970 r. do czasu przejścia na rentę na stanowisku kierowcy.

T. P. pracował wraz z wnioskodawcą w Wojewódzkiej (...) (...) Sanitarnego w G. od 1978 r. do 1980 r. na stanowisku kierownika rejonu, przyjmował w 1979 r. wnioskodawcę do pracy.

E. Z. pracował wraz z wnioskodawcą w Wojewódzkiej (...) (...) Sanitarnego w G. od 1960 r. do 1997 r. na stanowisku kierowcy karetki.

L. K. był zatrudniony w Gminnej Spółdzielni (...) od dnia 22 maja 1975 r. do dnia 02 czerwca 1979 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych wnioskodawcy, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd ten również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sądu I instancji stwierdził, że podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków, w tym: A. B., Z. G., T. P., E. Z. - osób obcych, nie zainteresowanych wynikiem postępowania, które zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania korespondują z pozostałym zgromadzonym w aktach sprawy materiałem dowodowym, jak również z zeznaniami ubezpieczonego, które także zasługiwały na wiarę. Wywodził dalej, że pracownicy ci pracowali w jednym zakładzie pracy z wnioskodawcą, na tych samych stanowiskach co on, znali zasady wynagrodzeń i specyfikę pracy ubezpieczonego. Wiedzieli też, iż pracował on na zastępstwie. W tym zakresie Sąd ten przydał tym zeznaniom walor wiarygodności. Podkreślił jednak, że brak jest podstaw do ustalenia, w jakich okresach faktycznie wnioskodawca to zastępstwo pełnił i jak długie były to okresy.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie L. K. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd ten wskazał, że ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniając łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa emerytalna, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Stosownie do treści § 4 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A - prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego - stanowiącym załącznik do rozporządzenia, w dziale VIII (w transporcie i w łączności) pod poz. 2 wskazano

prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, pojazdów specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych) pojazdów członowych i ciągników samochodowych, balastowych, autobusów o liczbie powyżej 15 miejsc, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów.

Zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego).

Sąd I instancji zważył, że bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu (...)osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostawał w stosunku pracy. Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Zdaniem tego Sądu wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 15 - letnim stażem pracy w szczególnych warunkach na dzień 01 stycznia 1999 r.

Ubezpieczony domagał się uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od dnia 20 czerwca 1978 r. do dnia 31 grudnia 1987 r. z tytułu zatrudnienia w Samodzielnej K. (...) w G. na stanowisku kierowcy samochodu dostawczego i samochodu osobowo - sanitarnego z uwzględnieniem pracy wykonywanej na zastępstwie na stanowisku kierowcy karetki pogotowia.

Na okoliczność powyższego przedłożył: świadectwo pracy z dnia 13 grudnia 2001 r. (akta osobowe) i świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawione przez zakład pracy (k. 4 akt ZUS, akta osobowe), z którego jednoznacznie wynika, że ubezpieczony dopiero w okresie od dnia 01 stycznia 1988 r. do dnia 13 listopada 2001 r. wykonywał pracę na stanowisku kierowcy karetki pogotowia ratunkowego, a praca ta wykonywana był stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przewidzianym na danym stanowisku - dział VIII, poz. 2, pkt 2 wykazu A, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 40/83 Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej (wykaz stanowisk, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach), wydane na podstawie rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego oraz wniosł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków, w tym: A. B., Z. G., T. P., E. Z..

W ocenie Sądu Okręgowego świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez Wojewódzką (...) (...)Sanitarnego w G.jest miarodajne do przyjęcia, iż dopiero od dnia 01 stycznia 1988 r. do dnia 13 listopada 2011 r. (okres podlegający zaliczeniu do dnia 31 grudnia 1998 r.) wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Przede wszystkim Sąd ten zwrócił uwagę, iż świadectwo pracy z dnia 13 grudnia 2001 roku i świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez zakład pracy - Wojewódzką (...) (...)Sanitarnego w G.wskazują na te same okresy zatrudnienia, tj. od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 13 listopada 2001 r. Świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach doprecyzowuje okres zatrudnienia na stanowisku kierowcy karetki pogotowia poprzez wskazanie czasookresu od dnia 01 stycznia 1988 r. do dnia 13 listopada 2001 r.

Wnioskodawca wskazywał, iż w okresie zatrudnienia poprzedzającym powierzenie mu stanowiska kierowcy karetki pogotowia, tj. do dnia 01 stycznia 1988 r., również wykonywał pracę na tym stanowisku, co kwalifikuje zaliczenie okresu od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 31 grudnia 1987 r. jako pracy w szczególnych warunkach.

Sąd I instancji stwierdził, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż w Wojewódzkiej (...) (...)Sanitarnego w G.(z uwagi na konieczność zapewnienia obsady na karetach pogotowia) przyjęto zasadę, iż w okresie urlopów i zwolnień lekarskich kierowców w ich zastępstwie pracę tę wykonywali inni kierowcy zatrudnieni w K.(...), w

tym między innymi wnioskodawca. Sąd ten wskazał, że niewątpliwie okoliczności te zostały potwierdzone zeznaniami świadków, jednakże podkreślił także, iż zarówno świadkowie jak i sam wnioskodawca nie zdołali wykazać, jaki był czasookres świadczonej przez niego pracy na stanowisku kierowcy „na zastępstwie”.

Sąd Okręgowy podkreślił, że nie można stwierdzić, że praca ta była świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż zarówno świadkowie jak i wnioskodawca wskazywali, iż była to praca świadczona w czasie urlopów i zwolnień lekarskich kierowców, tj. praca w zastępstwie.

Zeznania świadków potwierdzają jedynie, że wnioskodawca pracował na zastępstwie: i tak świadek A. B. zeznał, iż cyt. „... my wszyscy braliśmy urlopy latem, bo zakład miał piękny ośrodek wypoczynkowy, a urlopy mieliśmy po dwa tygodnie”, świadek T. P. - kierownik rejonu w zakładzie podał, że cyt. „... jeśli chodzi o zastępstwo w czasie urlopu lub zachorowań to przesuwaliśmy kierowców z osobówek na karetki” i dalej „...urlopy były planowane na początku roku”. Zaznaczenia wymaga, iż świadek ten wprost dalej wskazał, iż cyt. „nie mogę wskazać, w jakich okresach wnioskodawca był kierowany na zastępstwa, ale potwierdzam, że takie zastępstwa wykonywał”. Świadek E. Z. wskazał, iż cyt. „... mogę potwierdzić, iż wnioskodawca mnie zastępował np. gdy miałem miesiąc urlopu”, natomiast świadek Z. G. wskazał, że cyt. „... te zastępstwa były różnej długości nawet po miesiącu” i dalej „nie mogę powiedzieć, że pan K. ale taka zasada obowiązywała”.

Z uwagi na powyższe Sąd I instancji uznał, że nie sposób stwierdzić, na ile praca wnioskodawcy we wskazanym wyżej okresie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy i jaki był jej wymiar dzienny na stanowisku opisanym w załączniku do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego w wykazie A, dziale VIII „W transporcie i w łączności”, poz. 2 „Prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, pojazdów specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych) pojazdów członowych i ciągników samochodowych, balastowych, autobusów o liczbie powyżej 15 miejsc, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów”.

Sąd ten nadmienił, iż wnioskodawca, oprócz wniosku dowodowego o przesłuchanie świadków, nie przejawiał jakiegokolwiek innej inicjatywy dowodowej, a stosownie do treści art. 6 k.c. to na ubezpieczonym spoczywał w niniejszej sprawie ciężar udowodnienia faktu zatrudnienia w warunkach szczególnych, gdyż to on wywodził z niego dla siebie korzystne skutki prawne.

Za konieczne w tym miejscu Sąd Okręgowy uznał przywołanie ugruntowanego poglądu orzecznictwa, zgodnie z którym przepisy przewidujące prawo do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze są przepisami szczególnymi, ich wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna, co wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy (por. uzasadnienie wyroku S.N. z dnia 16 sierpnia 2005 r. w sprawie I UK 378/04, publik. Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Zbiór Urzędowy Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych 2006/13-14/218).

Reasumując, Sąd ten wskazał, iż na podstawie dowodów przeprowadzonych w tym postępowaniu nie można w sposób jasny, precyzyjny i nie budzący wątpliwości interpretacyjnych wskazać, w jakim okresie wnioskodawca pracował na stanowisku kierowcy karetki pogotowia będąc zatrudnionym wówczas na stanowisku kierowcy samochodu osobowo - dostawczego, jednakże nie budziło wątpliwości, iż wnioskodawca wykonywał te czynności w spornym okresie czasu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd I instancji nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania L. K. od zaskarżonej decyzji ZUS z dnia 19 października 2011 r. i na podstawie art. 477 (14) § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł, jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł L. K. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając temu orzeczeniu naruszenie:

1) art. 227 k.p.c. oraz art. 233 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, nie powołanie dowodów z urzędu oraz swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego,

2) art. 212 k.p.c. poprzez nie udzielenie ubezpieczonemu niezbędnych pouczeń, co do ciężaru dowodu oraz o potrzebie ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika.

W uzasadnieniu apelacji skarżący dokonał streszczenia postępowań: administracyjnego i sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie, przytoczył m.in. treść art. 232 zd. 2 k.p.c. i § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego oraz wskazał, że Sąd Okręgowy mógł zwrócić się do szpitala o przedstawienie książki wyjazdowej, w której odnotowywane były wszelkie wyjazdy karetek. Apelujący powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane: w wyrokach tego Sądu: z dnia 03 września 2009 r. w sprawie I CSK 52/09 i z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie IV CSK 397/10, jak również w postanowieniu z dnia 09 czerwca 2010 r. w sprawie II UK 83/10) oraz stwierdził, że brak inicjatywy dowodowej ze strony ubezpieczonego nie stanowił przeszkody do powołania dowodów z urzędu. Wywodził dalej, że zawnioskowany dowód w postaci książki wyjazdowej karetek jednoznacznie przesądzi, w jakich dokładnie okresach ubezpieczony zastępował swoich kolegów z pracy jeżdżąc na karetce. W księdze tej bowiem są odnotowywane nie tylko godziny wyjazdów, ale również skład osobowy karetki, w szczególności nazwisko kierowcy.

Ponadto wnioskodawca podniósł, że pracował również jako kierowca samochodu powyżej 3,5 tony w przedsiębiorstwie (...) Oddział E. w okresie od dnia 21 kwietnia 1975 r. do dnia 18 maja 1975 r. Nie wspominał o tej okoliczności, albowiem był przekonany, iż Sąd I instancji uwzględni okresu jego pracy jako kierowcy karetki na zastępstwie.

W konkluzji apelacji skarżący wnosił o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku przez przyznanie L. K. emerytury z uwzględnieniem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, ewentualnie
- 2) uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia,
- 3) zasądzenie kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
- 4) przeprowadzenie rozprawy także podczas nieobecności ubezpieczonego,
- 5) dopuszczenie dowodu: z książeczki wyjazdowej karetek w (...) S.A. w T. oraz ze świadectwa pracy z dnia 19 maja 1975 r. z (...) Oddział E. na okoliczność jego zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja L. K. nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Z treści apelacji wynika zarzut naruszenia art. 5 k.p.c. i art. 212 zd. 2 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym do dnia 02 maja 2012 r., poprzez brak należytego pouczenia ubezpieczonego przez ten Sąd o obowiązku wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne oraz nie zwrócenie mu uwagi na celowość ustanowienia pełnomocnika procesowego.

W ocenie Sądu II instancji wskazany zarzut, jako niezasadny nie zasługiwał na uwzględnienie.

Przede wszystkim wskazać należało, że przepisy art. 5 k.p.c. i art. 212 zd. 2 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym do dnia 02 maja 2012 r., stwarzają sądowi możliwość, a nie obowiązek udzielania stronie występującej w procesie bez profesjonalnego pełnomocnika procesowego pouczeń, co do czynności procesowych. Konieczność udzielania pouczeń stronie zależy od oceny sądu, czy w konkretnym przypadku zachodzi uzasadniona potrzeba udzielenia stronie informacji, co do czynności procesowych.

Jeżeli strona wykazała w dotychczasowym postępowaniu aktywność, a także znajomość prawa w stopniu wskazującym na umiejętną obronę swoich praw, to zarzut uchybienia przepisom art. 5 i 212 zd. 2 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym do dnia 02 maja 2012 r., należy uznać za niezasadny (por. wyrok S.N. z 11 października 2007 r. w sprawie IV CSK 174/07, publik. LEX nr 438145).

W niniejszej sprawie nie zachodziła uzasadniona potrzeba: udzielania L. K. pouczenia o obowiązku wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne, jak również zwracania mu uwagi na celowość ustanowienia pełnomocnika procesowego, ponieważ ubezpieczony wykazywał aktywność i inicjatywę dowodową w toczącym się przed Sądem Okręgowym postępowaniu, zaś przedmiotowa sprawa nie jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym, wobec czego zasadne było przyjęcie przez ten Sąd, że nie zachodzi uzasadniona potrzeba ochrony praw procesowych wnioskodawcy.

W apelacji skarżący podniósł również zarzut przekroczenia przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów, tj. naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., poprzez uznanie na podstawie przeprowadzonych w sprawie dowodów, że wnioskodawca nie posiada wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Podkreślenia wymagało, że skuteczne postawienie zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń ze zgromadzonymi dowodami lub naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, lub nie uwzględnił wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów, jedynie to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r. w sprawie III CK 245/04, publik. LEX 174185).

W ocenie Sądu Apelacyjnego apelujący nie zdołał wykazać wadliwości rozumowania Sądu I instancji z punktu widzenia zaprezentowanych powyżej kryteriów.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do oceny, czy L. K. spełnia, wynikające z treści art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną), przesłanki ustalenia mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym (mężczyznom) urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej (60 lat - § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego), jeżeli w dniu wejścia tej ustawy w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy emerytalnej (co najmniej 25 letni).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym od dnia 01 stycznia 2013 r.).

Przepis art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej dotyczy zatem wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. 01 stycznia 1999 r. już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym, w tym wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, lecz nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku emerytalnego.

W przedmiotowej sprawie sporne jest spełnianie przez wnioskodawcę przesłanki w postaci osiągnięcia w dniu wejścia ustawy emerytalnej w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 roku, wymaganego w przepisach dotychczasowych do

nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, tj. co najmniej 15 lat (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego).

Sąd II instancji zważył, że dla oceny kwestii spełniania przez L. K., wynikającej z treści art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, przesłanki osiągnięcia w dniu wejścia ustawy emerytalnej w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r. okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, kluczowa jest odpowiedź na pytanie, czy ubezpieczony w oparciu o przeprowadzone w sprawie dowody zdołał wykazać, że w okresie zatrudnienia w Samodzielnej (...) w G. od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 31 grudnia 1987 r. (8 lat, 6 miesięcy i 11 dni) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca z 232 k.p.c., obowiązuje więc zasada kontradyktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę. (por. wyrok S.N. z dnia 07 stycznia 2010 r. w sprawie II UK 148/09, publik. LEX nr 577847).

Zgodnie zatem z zasadą kontradyktoryjności, znajdującą wyraz w treści art. 232 zdanie pierwsze k.p.c., to na L. K. spoczywa w przedmiotowej sprawie ciężar wykazania faktu wykonywania, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego na danym stanowisku, prac w szczególnych warunkach w konkretnych okresach jego zatrudnienia, ponieważ to wnioskodawca z powyższego faktu wywodzi skutek prawny w postaci spełniania wszystkich przesłanek ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, a w szczególności przesłanki osiągnięcia w dniu wejścia ustawy emerytalnej w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r., wymaganego w przepisach dotychczasowych okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do stanowiska apelującego, zgodnie z którym Sąd Okręgowy mógł dopuścić dowód w postaci książki wyjazdowej karetek w (...) Szpitalu (...) w T. z urzędu stwierdzić należy, że zawarty w zdaniu drugim art. 232 k.p.c. przepis, że sąd może dopuścić dowód niewskazany przez strony, nie oznacza, iż sąd zobowiązany jest do zastąpienia własnym działaniem bezczynności strony. Niczym nieusprawiedliwiona bezczynność strony w zakresie inicjatyw dowodowych przynieść może ujemny dla niej skutek związany ze stanem nieudowodnienia powoływanych faktów, bez możliwości wykazywania sądowi naruszenia art. 232 zdanie drugie k.p.c. (por. wyrok S.N. z dnia 07 marca 2012 r. w sprawie II PK 155/11, publik. LEX nr 1211148).

W dniu 23 listopada 2011 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412). W myśl jednak § 42 tego rozporządzenia do wniosków w sprawach świadczeń złożonych przed dniem jego wejścia w życie (jak w niniejszej sprawie) stosuje się przepisy dotychczasowe, tj. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm., nazywanym dalej rozporządzeniem w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe).

Z treści § 21 ust. 1 rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe wynika, że środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia.

W myśl jego ust. 4, jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty.

Zgodnie zaś z treścią § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych

warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych L. K. znajdują się wydane przez Samodzielną K. (...) w G.: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach (k. 4 akt em. ZUS, akta osobowe) oraz świadectwo pracy z dnia 13 grudnia 2001 r. (k. 35 akt kap. pocz. ZUS, akta osobowe), w których podano, że wnioskodawca zatrudniony od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 13 listopada 2001 r. w okresie od dnia 01 stycznia 1988 r. do dnia 13 listopada 2001 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę na stanowisku kierowcy karetki pogotowia ratunkowego, wymienionym w pkt 2, poz. 2 działu VIII, wykazu A, stanowiącego załącznik do zarządzenia Nr 40 Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz. Urz. MZiOS z 1983 r. Nr 8, poz. 40 ze zm.).

Pokreślenia wymaga, że świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz świadectwo pracy nie są dokumentami urzędowymi w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający te świadectwa nie jest organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz świadectwo pracy w postępowaniu sądowym traktować należy, jako dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., które stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok S.N. z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie I UK 24/09, publik. LEX nr 518067).

Tym samym treść: świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach oraz świadectwa pracy podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych.

Sąd II instancji zważył, że w sądowym postępowaniu odwoławczym fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego, a do sądu należy ocena ich wiarygodności (por. wyrok S.N. z dnia 02 lutego 1996 r. w sprawie II URN 3/95, publik. LEX nr 24774).

W związku z powyższym ubezpieczony ma możliwość i obowiązek udowodnienia faktu świadczenia pracy w szczególnych warunkach w okresie zatrudnienia w Samodzielnej K. (...) w G. od dnia 20 czerwca 1979 r. do dnia 31 grudnia 1987 r. stale i w pełnym wymiarze czasu przy zastosowaniu różnorodnych środków dowodowych.

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji jednego z wykazów, stanowiących załączniki do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego (por. wyrok S.N. z dnia 01 czerwca 2010 r. w sprawie II UK 21/10, publik. LEX nr 619638). Wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego nie uprawnia do uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (por. wyrok S.N. z 20 października 2005 r. w sprawie I UK 41/05, publik. LEX nr 195788).

W ocenie Sądu Apelacyjnego trafnie Sąd I instancji uznał, że analiza zeznań świadków: A. B. (k. 25 akt sprawy), Z. G. (k. 25-26 akt sprawy), T. P. (k. 26 akt sprawy) i E. Z. (k. 26-27 akt sprawy) wskazuje, że w spornym okresie zatrudnienia w Samodzielnej K. (...) w G. L. K. wykonywał w zastępstwie kierowców karetek pogotowia ratunkowego, w okresie ich urlopów prace, o których mowa w poz. 2 „Prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów”, działu VIII „W transporcie i łączności”, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Powyższe zeznania korespondują z treścią przesłuchania wnioskodawcy (k. 33-34 akt sprawy), który podał, że w okresach urlopów i zwolnień lekarskich kierowców karetek pogotowia był przesuwany na kierowcę pogotowia ratunkowego.

Ponadto w świetle przedłożonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym dokumentu w postaci prawa jazdy nr (...) już od dnia 28 lutego 1975 r. posiada on uprawnienia do prowadzenia karetki pogotowia, a zatem w spornym okresie zatrudnienia mógł on wykonywać czynności kierowcy karetki pogotowia ratunkowego (k. 24 akt sprawy).

Tym samym zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony w tym okresie wykonywał prace wymienione w poz. 2, działu VIII, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Jednocześnie jednak Sąd ten trafnie zauważył, że przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody, a w szczególności zeznania świadków nie pozwalają na zakreślenie konkretnych ram czasowych okresów, w których L. K. wykonywał pracę kierowcy karetki pogotowia ratunkowego przed dniem 01 stycznia 1988 r. Zarówno świadkowie, jak i sam wnioskodawca nie byli bowiem w stanie precyzyjnie określić tych ram czasowych wskazując jedynie ogólnie, że praca na zastępstwie miała miejsce w okresach urlopów oraz zwolnień lekarskich kierowców karetek pogotowia ratunkowego.

Wprawdzie zarządzeniem z dnia 25 stycznia 2013 r. w sprawie III AUa 1371/12 przewodniczący zwrócił się o nadesłanie grafików miesięcznych kierowców karetek za lata 1979-1987, w których widnieje na zastępstwie L. K. (k. 64 akt sprawy), lecz z treści notatki służbowej z dnia 06 lutego 2013 r. wynika, że Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital (...) w T. nie jest w posiadaniu grafików miesięcznych kierowców karetek za lata 1979-1987, ponieważ grafiki takie są przechowywane w archiwum jedynie przez okres 5 lat (k. 66 akt sprawy).

W toku postępowania apelacyjnego ubezpieczony zgłosił wniosek o dopuszczenie dowodów z dokumentów z akt osobowych świadków: A. B., Z. G. i E. Z. na okoliczność, w jakich okresach korzystali z urlopów celem stwierdzenia okresów, w których wykonywał pracę kierowcy karetki pogotowia ratunkowego przed dniem 01 stycznia 1988 r.

Sąd II instancji zważył jednak, że w świetle zeznań świadków: A. B. (k. 25 akt sprawy), Z. G. (k. 25-26 akt sprawy), T. P. (k. 26 akt sprawy) i E. Z. (k. 26-27 akt sprawy), oprócz wnioskodawcy także inni kierowcy Samodzielnej (...) w okresie urlopów oraz zwolnień lekarskich kierowców karetek pogotowia ratunkowego wykonywali w zastępstwie ich pracę.

Tym samym brak jest podstaw do zrównywania okresów urlopów oraz zwolnień lekarskich tych świadków z okresami wykonywania przez ubezpieczonego pracy kierowcy karetki pogotowia ratunkowego przed dniem 01 stycznia 1988 r.

Wniosek o przeprowadzenie dowodu nieprzydatnego dla ustalenia istotnych dla rozstrzygnięcia danej sprawy okoliczności faktycznych należy ocenić jako powołany jedynie dla zwłoki w rozumieniu art. 217 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 02 maja 2012 r. (por. wyrok S.N. z dnia 07 marca 2001 r. w sprawie I PKN 285/00, publik. LEX nr 48495).

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny na mocy art. 217 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 02 maja 2012 r. w zw. z art. 227 k.p.c. oddalił ten wniosek dowodowy (k. 69 akt sprawy).

Sąd ten miał na względzie, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09 stycznia 1998 r. w sprawie II UKN 440/97, publik. LEX nr 34199).

Ponieważ w oparciu o przeprowadzone w przedmiotowej sprawie dowody L. K. nie zdołał w sposób jednoznaczny i precyzyjny wykazać konkretnych ram czasowych okresów, w których wykonywał prace wymienione w poz. 2, działu VIII, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, przed dniem 01 stycznia 1988 r., zasadnie Sąd I instancji uznał, że brak jest podstaw do zaliczenia spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Samodzielnej (...) (albo części tego okresu) do wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Dla ustalenia ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym nieodzowne jest łączne spełnienie przez niego wszystkich przesłanek z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej.

Niekwestionowane okresy wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach: od dnia 22 maja 1975 r. do dnia 02 czerwca 1979 r. w Gminnej Spółdzielni (...) w T. (4 lata i 12 dni) oraz od dnia 01 stycznia 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w Samodzielnej (...) w G. (10 lat, 6 miesięcy i 12 dni) wynoszą łącznie 14 lat, 6 miesięcy i 24 dni (k. 13 akt em. ZUS), a zatem są krótsze, aniżeli wymagany okres co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego).

Tym samym zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca nie spełnia, wynikającej z treści art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, przesłanki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w postaci osiągnięcia na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r. wymaganego w przepisach dotychczasowych okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Ponieważ przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody wykazały, że L. K. nie spełnia łącznie wszystkich przesłanek ustalenia mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, a w szczególności przesłanki posiadania na dzień 01 stycznia 1999 r. okresu pracy w warunkach szczególnych, wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego), a zatem brak jest podstaw prawnych do przyznania mu tego świadczenia.

Reasumując, stwierdzić należy, że Sąd I instancji dokonał prawidłowej, zgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego. Apelacja ubezpieczonego nie zdołała podważyć tej oceny.

Za niezasadny uznać zatem należy, wynikający z treści apelacji, zarzut naruszenia prawa procesowego, a w szczególności 233 § 1 k.p.c.

Stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.